

VÅLERENGA HISTORIELAG

Et organ for
Vålerenga Historielag

*Mer gammelt
enn nytt*

Årgang 8 nr. 2 - 2005

Vi ønsker våre medlemmer og lesere en riktig god sommer!

Vi har gleden av å presentere bilder fra Gunnar Eriksens fotosamling.
Her sees sogneprest Alfred Eriksen, barnebarn Alfred og sønn Gunnar.
Trolig tatt 1920. Vi kan presentere flere bilder inne i bladet.

"Vålerenga er sterkt avhengighetsskapende"

Det er sommer igjen, og historielaget er gjennom en ny sesong. Siden påske har vi hatt medlemsmøte, og vi har gjentatt tradisjonen med bydelsvandring på Vålerenga. På aprilmøtet hadde vi besøk av musikere og forteller som tok for seg fangeleiren på Etterstad under krigen. På vandringa tok vi utgangspunkt i 1905 og laget vår egen lokale vri rundt dette temaet. Det svært gode frammøtet på begge arrangementene tyder på at disse tingene engasjerte mange. I tillegg har vi også jobbet videre med innsamling av opplysninger om Kyter'n, Vålerengas dikter, i den hensikt å få til bok av dette etter hvert.

Personlig har jeg for andre gang i livet vært på fotballkamp, selvfølgelig på VIF-kamp da.

Ei god venninne i historielaget syntes det var på tide å gjenta suksessen fra i fjor høst, og inviterte meg med på Ullevaal hvor de spilte mot serieleder Start. Selv om det ble uavgjort igjen, var stemningen stor og følelsene for bydelen ikke noe mindre etterpå. Gøy selv for en som i utgangspunktet har et nøkternt forhold til fotball.

Det gikk med mye tid til forberedelse av bydelsvandringa som vi hadde 6. juni. Temaet 1905 var ikke det vi hadde mest opplysninger om, men heldigvis var det flere som gjorde en god innsats for å skaffe til veie stoff som kunne brukes. Ved å se hundre år tilbake, klarte vi å finne interessante steder som kunne knyttes til denne tida. Det dukket også opp personer som det var naturlig å si noe om i denne sammenhengen. Vi var også så heldige at vi fikk med oss en tidligere beboer, arkitekt Olav Bjerve til å fortelle oss litt om hus og byggestil på den tida.

Litt pussig var det at vi fant en kjent svenske under planlegginga av denne vandringa. For vi måtte jo nevne svenskene i en slik anledning. Vi skulle gjøre et stopp i Sveriges gate og tenkte det ville være greit å finne en svensk familie som

Even Haugseth

bodde i denne gata den gang. I folketellinga dette året fant vi familien Lagerstrøm som bodde i nr. 15. Ved en tilfeldighet oppdaget vi at dattera med fornavn Neimi, som da var 8 år, faktisk ble en kjent person etter hvert. Hun var med landsmannen baron Cederstrøm i forberedelsene da han skulle fly over Etterstad i 1910. Senere jobbet hun i konfeksjonsindustrien, og dette skulle også prege livet hennes. Hun ble en pionær i å fagorganisere syersker og spilte en betydelig rolle i Bekledningsarbeiderforbundet og i LO. Hva en kan finne ut ved å lete etter ting.

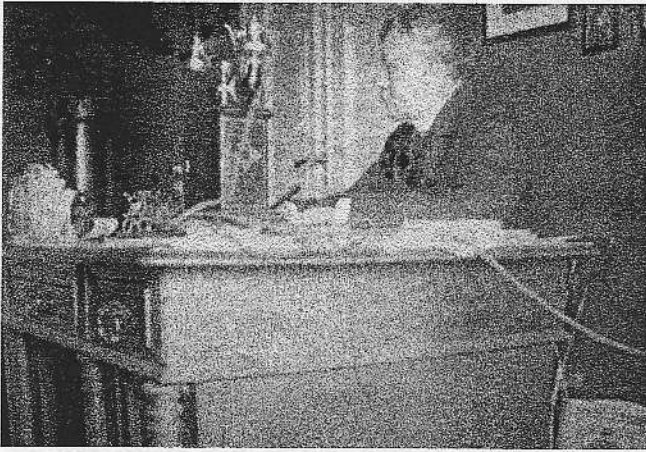
Ved prestegården fikk vi vite mye om Alfred Eriksen som var stortingsmann i 1905. Han jobbet da for unionsoppløsning og ble senere en populær prest på Vålerenga. I konfirmantsalen fikk han også hedersplass i vår lille fotoutstilling med 1905- og 2005-bilder.

Vi lover dere mer om dette under storutstillinga vår i oktober.

Hyggelig for meg var det at et av medlemmene våre overrakte en presang mens vi var der. Noen er sikkert nysgjerrige på hva jeg fikk, så jeg tar med det her: T-skjorte med påtrykt motiv av ei "sigarettpakke" av merket "House of Vålerenga" med tydelig advarsel: "Vålerenga er sterkt avhengighetsskapende". Jeg må bare takke for presangen og si: "En gang Vålerenga, alltid Vålerenga". Mye moro har vi også.

På vegne av styret ønsker jeg alle en riktig god sommer. Velkommen til mer moro i historielaget til høsten.

Fra familien Eriksens album.

Dr. Alfred Eriksen på sitt kontor i prestegården

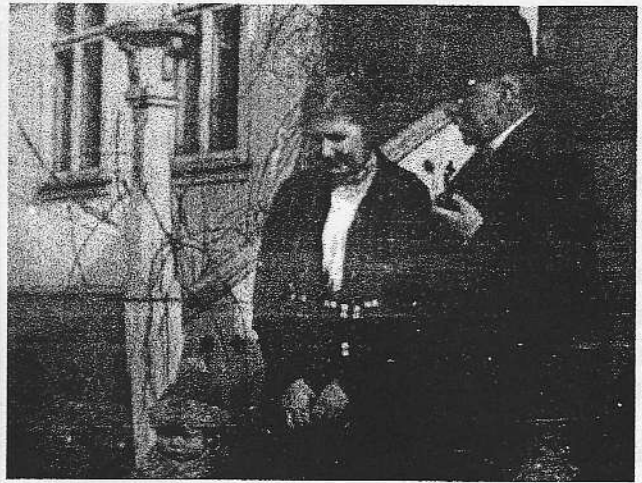

En avslappet Eriksen på hagebenken.

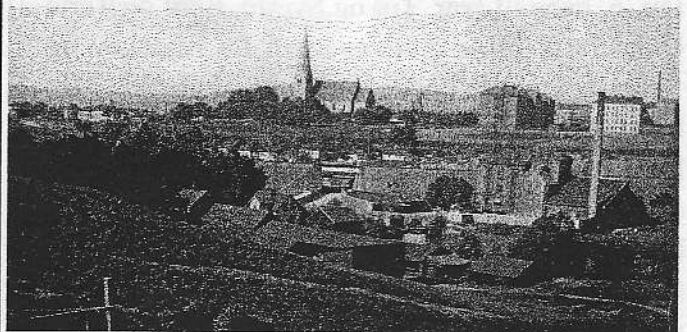
En nesten utrolig historie.

For en tid tilbake holdt jeg et foredrag om Alfred Eriksen for Gubbelaget i Vålerenga kirke.

Mens jeg snakket dukket oldebarnet til Alfred Eriksen, Gunnar Eriksen, tilfeldig opp fordi han ville se kirka. Når jeg på siste vandring snakket om Eriksen, ringte den samme Gunnar Eriksen på min mobiltelefon.

Sigrid Marie (f. Wexelsen) og Alfred Eriksen

Utsikt mot Vålerenga tatt fra Konowsgate.

Senere ble jeg invitert hjem til Gunnar hvor han presenterte en utrolig samling av ting og dokumenter etter sognepresten.

Han hadde kopiert en god del papirer som har blitt stilt til vår rådighet og vi er naturligvis meget takknemlig for dette.

Vi vil i tida som kommer prate med våre medlemmer som møtte Alfred Eriksen.

Knut Roar

Gunnar Eriksen og Knut Roar i kirka

Minner fra Vålerenga Astri Sogn

For en tid tilbake fikk vi et brev fra Astri Sogn hvor hun forteller fra sin oppvekst på Vålerenga. Det var gjennom å lese boka "Vålerenga – bydel med sjel" hun fikk lyst til å ta kontakt med historielaget.

Hun sier: Jeg er utflytter, har bodd på Dokka siden 1960, men jeg har kontakt med 7 venninner fra folkeskolen. Så på den måten fikk jeg bestilt boka.

Jeg er født i 1933, så jeg skulle begynne på skolen da krigen brøt ut. Far arbeidet på Botsfengselet så vi bodde i boligene i Jordalsgata. Vi bodde i nr. 6, nabo til Ivar, Tor og Sverre, Berit og Terje Gundersen (disse gutta er kjent fra ishockey og fotball). I nr. 8 bodde brødrene Hellerud. Min bror Willy (Andresen) er 3 år yngre så dette var hans kamerater. Han var med i ASK og gikk en del på skøyter. Ellers var unga på "Bygget" (Galgeberg 3) våre venner og skolekamerater. Ørnulf Boye Hansen bodde der, han var like gammel som meg. Han var allerede som gutt dyktig på fiolin. Willy var svært musikalsk så far hadde ambisjoner og fikk Ørnulf til å lære ham noe, men når han fikk en voksen lærer, var det slutt på øvinga. Han spilte etter gehør, men skalene og notene var ikke interessante, han stemte fela så den sprakk.

Jeg er veldig interessert i alt som står i boka om området rundt Jordal/Galgeberg.

Har derfor lyst til å komme med noen opplysninger bl.a. om Knutsen familien etc. Jeg husker best gamle Knutsen, der kjøpte vi bokbind, viskelær, pennesplitter og blekk. Han var alltid så koselig og blid. Så det var rart da han ble syk og måtte gi seg. På bildet av huset på Justis plass på s. 85 ses et stort ovalt skilt. Det hadde gullpåskrift Foss Bakeri-Konditori.

Baker Hermann Foss hadde bakeri - med høy pipe som svalet foruroligende da det "smalt" i Filipstad - samt utsalg for bakervarer og melk i Normannsgata.

Det lille lokalet på Justis plass fungerte som et

lite konditori og var også åpent etter kirketid på søndager.

Til høyre på bildet bodde familien Samsing – hvem har ikke hørt om brødrene Samsings kjøring på motorsykel på Dæl'enga? De var kjendiser samtidig med Basse Hveem.

I begynnelsen da vi flyttet inn i nr. 6, det var i 1937, var det ved siden av trappa som går opp til Galgeberg 3, Veivesenets tomt. Der kjørte de ut med hester og vogner utstyrt med koster etc. Senere var vel Elektrisitetsvesenet der?

Kan huske at tyskerne kom marsjerendes og syngenes bortover Jordalsgata. Undersiden av tribunene på Jordal ble brukt som stall for hestene. Under krigen dyrket vi poteter og grønnsaker i Jordalsgata i feltet mellom gatene der trolleybussen gikk. Da boligene ble bygget gikk det ku i gata.

Skolen:

Første klasse gikk vi på daghemmet i Opplandsgata, der var det utedo med mange seter, så det var sosialt! Verst var det når flyalarmen gikk og vi måtte ned i fremmede kjellere. I Opplandsgata var det gammeldags steinkjeller. Veggene var sikkert 2 m. tykke.

Andre året fikk vi rom på loftet på Gamlebyen skole, så var det Bedehuset, Kolonihaven, Ingeborgsgate, sakristiet i kirken, prestegården, Renholdsverket i Kjøllberggata, Luseanstalten, Møller og Larsen. Vi var på vandring. Da krigen var slutt, gikk vi de siste ukene på Tøyen skole. I 7. klasse fikk vi det fineste klasserommet på Vålerenga skole, med utsikt mot den vakre kirken og parken. Men hver mandag hadde vi 7 timer husstell, da måtte vi ta trikken til Bolteløkka skole.

I 4. klasse var vi i sakristiet, det var "friminutt" – frøkna vår var borte i overelærerboligen hos frøken Holmboe. Det tjente som lærerværelse. Plutselig går flyalarmen, det regnet rundt oss med lysbomber, vi ser sperreballonger på himlen – det blir full panikk, noen løper hjem, noen inn i gangen på kirka, andre ramla og slo seg. Men

Minner.....

heldigvis gikk "faren over" signalet.

Men lærerne måtte være flinke – du verden så mye vi lærte – det sitter spikret den dag i dag. Synes jeg kan mye mer enn hva mine barnebarn gjør. De kan jo ikke regne uten hjelpemidler.

Vi hadde Sverre S. Amundsen som historielærer. Han ble senere overlærer på Kampen skole. I 1941/42 ble mange lærere arrestert, deriblant Amundsen. De fleste kom tilbake. Jeg har minne i minneboka mi som han har skrevet med innklebet norsk flagg. Det var modig – men i min klasse med 24 jenter var det ikke noen av foreldrene som var med i NS. Vi brukte også i undervisningen ei bok med kart som han hadde skrevet, den het Eventyrreisa.

Kirka/prestene:

Det var Mjørud som var prest da jeg vokste opp. Hans datter Unni var dirigent og starter av Vålerenga Pikelagskor. Der var jeg med. Vi hadde øvinger i prestegården, i samme lokale som ble brukt som skole. Da hans datter Åse giftet seg i Uranienborg kirke ble hun fulgt oppover kirkegulvet av sin far i pretekjole, som etterpå viet henne. Pikelagskoret sto oppstilt nedover hele og sang bryllupsmarsjen.

Jeg ble konfirmert 5. desember – 48 av presten Skullerud, Mjørud var svært gammel og syk på denne tida. Vi var 44 konfirmanter. Kan ikke se i boka at Skullerud er nevnt. Han var der ganske lenge. Da min bror ble konfirmert hadde Kirsebom kommet. Da jeg giftet meg i 1960, var det han som viet oss.

En liten opplysning: Ole (sønnen) er prest i Fluberg kirke. Han har døpt et av mine barnebarn, hans kone er lærer og har hatt et annet på skolen.

Enda en Vålerenga gutt, Terje Ramberg er psykolog i Hov og hans kone Kari har jeg jobbet sammen med.

Så verden er ikke stor i dag. Med alderen blir en mer nostalgisk også og henger seg opp i detaljer.

Dette ble litt mer skriving enn beregnet, men

minnene strømmer på. Boka er jo skrevet, men kanskje noen av mine opplysninger passer inn i noe annet en gang?

Hilsen Astri Sogn

En liten historie fra Sverigesgate.

Vaalerengens Høvleri

Sveriges Gd 15 Indehaver: **H. A. Breien** Telefon: 6819

Døre og Vinduer af bedste damptræede Materialer
Trapper og Haandgelændere. Kontor og Bulikvinfar

Høvlede og uhøvlede Materialer

Hurtig og korrekt Ekspedition — Moderat Prisberegning

Vaalerengens Høvleris Hjul- & Vognfabrik

— Telefon 6819 —

Fabrikation af alle Slags Hjul
for finere og grovere Kjøretøier med Beslag

Kurvtriller, Køkkenvogne, Varevogne, Flyttevogne, Arbeidsvogne,
Høvogne, Gigger, Reisekjærrer, Haandkjærrer
samt Gjødselkjærrer

Kun prima Materialer og første Klasses Arbejde

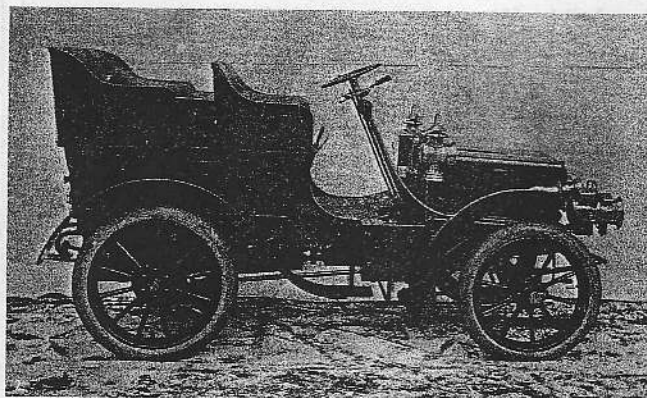
Historien er hentet fra Asbjørn Rolseths bok "Håndverk på hjul".

Vognmaker Per Sjøøsten (1869-1960) ble "headhuntet" til Vaalerengens Høvleri fra sin post i Stockholm. Han hadde vært innom bedriften i sin læretid. Han var en meget dyktig håndverker. I Sverige 1902 produserte han også fire biler bygget i mahogny. (Bildet under).

Senere etablerte hans tre sønner Terry, Gøsta og Nils Sjøøsten Lillehammer Karosserifabrikk.

Per Sjøøstens verktøy er utstilt i hjulmakerverkstedet på Maihaugen.

Knut Roar

Tvangsevakueringen av Finnmark i 1944. Odd Hildonen

Odd Hildonen, medlem i Vålerenga Historielag, men opprinnelig fra Finnmark, forteller her om sin opplevelser.

Som de fleste vet anvendte tyskerne brente jords taktikk i Finnmark og Nord-Troms under tilbaketrekkingen høsten 1944.

Befolkningen ble tvangsevakuert, all bebyggelse brent, broer og anlegg sprengt; til og med telefonstolpene ble kuttet. Bakgrunnen var den totale krigssituasjonen.

Tyskerne hadde front fra havet i nord og sørover til midt i Finland. Øst-Finnmark, spesielt Varangerområdet ble derved et bakre frontområde med alt det førte med seg. Det var enkelte steder nesten like mange tyskere som sivile, og de dominerte fullstendig.

Varangerfjorden var befestet på begge sider, dertil flyplasser både på norsk og finsk side. Den russiske flyaktiviteten var da også deretter.

I august 1944 ble vi husløse etter bombeangrep og flyttet fra Vadsø ut på landet - innerst inne i Varangerfjorden.

Etter at Finland hadde kapitulert ble det klart at noe kom til å skje. Den 7. oktober gikk russerne til storangrep, og i løpet av et par uker var fronten kommet inn på norsk område. Tilbaketrekningen av de tyske styrkene var da i full gang. Veien forbi der vi bodde var full av tropper, kjøretøy og krigsfanger. En natt overnattet 170 mann hos oss, mens det andre ganger bare var 2-3. Vi spurte soldatene hvordan det kom til å gå med oss, de svarte at det var best å være et par kilometer fra riksveien når fronten nærmet seg.

Fra et bakeri i nærheten ble det delt ut mel i sekkevis, som vi gjemte et stykke opp i marka. Den 28. oktober kom det ordre fra høyeste hold om at befolkningen skulle evakueres og all bebyggelse ødelegges - brente jords taktikk! Vi visste naturligvis ingen ting om den ordren, og en morgen kom soldatene og vekket oss. To mann med maskinpistoler ble igjen, mens de andre fordelte seg på nabogårdene. Vi fikk en time å pakke på og så gikk vi til skolen, 1 km. unna, hvor folk foreløpig ble samlet. Jeg kan ikke huske at vi så noen branner mens vi var på skolen, men i ettertid viste det seg at brenningen og evakueringen startet i den indre del av Varangerfjorden og fortsatte vestover. Senere på dagen bar det videre til Tana med lastebiler. Da vi

kjørte nedover Tana, sto gårdene på østsiden av elva i brann. Vi krysset Tana-elva over den nettopp ferdigbygde hengebrua. På begge sider midtveis var det stablet dynamittkasser. Vi må ha vært med de siste som passerte, for døgnet etter var russerne der, men uten å krysse elva.

Nede ved munningen ligger kirkestedet Langnes, der ble vi innkvartert i kirka. Utenfor sto 2 feltkjøkken hvor det ble servert mat til langt på natt, de delte også ut sigaretter og drops.

I løpet av natta kom folk fra Auster-Tana på den andre siden av elva over til Langnes. All bebyggelse sto da i brann.

Neste morgen dro vi med lastebiler til Porsangerfjorden, hvor vi ble satt over til tyskernes sjøflyhavn i Indre Billefjord på vestsiden av fjorden. Her var tyskerne i full gang med forberedelser til å trekke seg ut. Store sjøfly fraktet bort finere utstyr, antagelig til Tromsø, mens vanlig utstyr ble sendt i lastebåter.

Vi bodde i ledige brakker for noen av tyskerne var allerede reist. Maten ble servert i messa. Mens vi var i Billefjord kom det flere evakuerte fra området rundt Porsanger. På østsiden sto bebyggelsen i brann så langt vi kunne se utover.

Etter 3 døgn gikk vi ombord i lastebåten «Karl Arp», hvor det etter sigene skal ha vært 1800-1900 sivile. Med marinebåter som eskorte var det en hel konvoi som seilte ut fjorden - jeg husker ikke hvor mange båter det var. Foran oss lå en båt med russiske fanger.

Maten var mildt sagt enkel; knekkebrød - som det var nok av - og hermetisk fett som smør. En gang for dagen ble kokt en slags suppe.

Neste morgen våknet vi på havna i Hammerfest. Byen var forlatt, men ingen ting så ut til å være brent ennå. I Tromsø forsøkte visstnok tyskerne på å få satt oss i land, men der var det overfylt, dermed gikk det videre til Narvik hvor vi ankom vel 3 døgn etter at vi forlot Finnmark. I Narvik ble vi tatt hånd om av Røde Kors, også svenske hjelpeorganisasjoner var med.

Nå var det slik at de som hadde noen steder å reise til, fikk lov til det. Vi prøvde å bli i Narvik-området, men da det ikke lyktes, tok vi kontakt med slektninger i Langesund og avtalte å komme dit. Vi hadde da vært 12 dager i Narvik, så de vi kom med fra Finnmark var forlenget reist videre. Med en frakteskute dro vi til Mosjøen og etter en natt i en AT (arbeidstjeneste) -leir

Tvangsevakueringen.....

med tog til Trondheim. Etter 4 dager der videre med tog til Oslo, hvor vi forlot fellestransporten. Dagen etter, den 1 desember, kom vi til Langesund - en måned etter at tyskerne tok oss. De evakuerte ble etter hvert fordelt rundt i Norge. Det kom enda tre familier til Langesund i tillegg til oss.

8. mai opplevde vi i Langesund, men det var ikke bare å dra nordover når krigen var slutt. Det meste var jo nedbrent, det måtte først skaffes brakker så folk fikk tak over hodet.

I ventetiden fikk jeg et 6 ukers opphold på en bondegård i Danmark i regi av Foreningen Norden.

I september 1945 bar det nordover, første etappe gikk til Harstad-området hvor vi ble ut året. Over nyttår satte vi endelig kursen hjemover, etter den obligatoriske turen innom Lærfabrikken i Tromsø - hvor alle som skulle til Finnmark ble undersøkt og overdyngnet med DDT.

Den 16. januar 1946 var vi hjemme igjen nesten halvannet år etter at vi forlot byen, utbombet og med knapt mer jordisk gods enn det vi gikk og sto i.

Odd Hildonen

En bydelsvandring 6. juni 2005

Nok en gang ble vår bydelsvandring en suksess med stopp i Østerdalsgata, Etterstad kolonihage, Etterstadgata 30, Sverigesgate 15, Danmarksgate 22 (den gamle folkeskolen 1878-83) Vålerenga skole og Prestegården. Orienteringen på stedene ble gitt av Even Haugseth, Bjørn Arild Gjerdalen og Knut Roar Westbye. Arkitekt Olav Bjerve fortalte om ulike stilarter i området. Anne Teppen leste fra boka vår. Avslutningen i konfirmantsalen med miniatutstilling, kaffe og vafler var populært.

Under: Stopp i Østerdalsgata

Etterstad travbane. Lars Olle Engaas

I 47 år var det travbane på Etterstadsletta. Den 19. november 1879 ga formannskapet i Kristiania "Selskabet for Kapkjøring i Trav" lov til "i den nordlige del af Etterstadpladsen at oparbejde en elipseformet kjørebane af omtrent 1000 meters lengde og 15 meters bredde". Leieavgifta ble satt til 150 kroner i året.

Den 27. juni 1880 ble den første kjøringa holdt, og hesten Kvik, som var det lysende navnet gjennom mange år i travsporten, vant førstepremien på 300 kroner.

På Etterstadsletta ble det arrangert sommerløp, mens om vinter'n foregikk travløpene oftest i Frognerkilen, men så tidlig som 5. februar 1863 ble det kjørt travløp på Østensjøvannet, og så seint som i 1926 ble vinterkjøringa holdt på Østensjøvannet på grunn av dårlige isforhold i Oslofjorden.

Som en kuriositet kan det nevnes at i 1900 skulle det holdes et løp, nemlig det såkalte St. Halvardsløpet over 2000 meter, for 6-årige og eldre hingster, som før 1899 hadde bedekka minst 20 hopper. Løpet ble avlyst på grunn av at ikke en eneste hest ble påmeldt det første året.

Under den første verdenskrigen ble det ikke holdt travløp på Etterstadsletta, for da ble travbanen benytta til potetdyrking. De siste Etterstadløpa fant sted i 1927, da hesten Gerd Eno vakte oppsikt med stor hurtighet og flott trav. Året etter sto Bjerke travbane klar til å ta imot hestekreftene.

Kilde: Boka "Det Norske Travselkap gjennom 75 år"

Menighetsrådet på Vålerenga

Valgkomiteen ønsker å komme kontakt med interesserte som kan stille til valg eller tips om personer som kan egne seg til å sitte i menighetsrådet på Vålerenga. For at man skal stille til valg, må man være medlem av Den norske kirke. Valget avholdes sammen med Stortingsvalget i september.

Kontakt valgkomiteen v/ Magne Hoem 91726236 eller epost til Elin Skogøy: elinsko@hotmail.com

Jeg er født i 1908, og jeg har lyst til å fortelle litt om mine barneår og også om senere år.

Vi var fire søsken, mor og far. Vi bodde på ett rom og kjøkken i en stor leiegård i nærheten av en stor park "Tøyenhaven". Her bodde vi inntil jeg var 7 år. Jeg kan huske at i lignende leiligheter kunne det bo familier på både 10 og 12 personer.

Tøyenhaven var en fin tumleplass for oss barna. Hver søndag dro vi på landtur til Ekeberg. Dit var det ingen trikk, så vi måtte pent gå på våre ben. De minste ble trillet i vogn.

Det var spesielt ett sted på Ekeberg som var ettertraktet av familier med barn, en langstrakt og skrånende slette. Den ble kalt "Familedalen". Enkelte søndager dro vi på båttur til en av de nærmeste øyer i Kristianiafjorden, het det vel den gang.

Så ble det forandring med våre boforhold til det bedre. Vi flyttet til Strømsveien 4 på Vålerengen. Her bodde vi i et toetasjes trehus med 4 leiligheter. Vi fikk 3 rom og kjøkken, for en herlighet. Han som eide gården var vognmann, derfor var det da også stall og hest. Her var som i så mange andre gården den gang utedo og vannpost. Heldigvis var det innlagt vann. Bryggerhus fantes ikke, men et praktfullt tørkeloft. Et usedvanlig godt naboforhold sveiset de få familiene sammen. Statussymboler fantes ikke. Sommerkveldene kunne både barn og voksne sitte sammen på husets digre tretrapp å kose seg. Vi kom til Vålerengen omkring 1916, og en del år framover var det her rene idyllen. Ingen trikk(?), vanlig vei med grøftekanter og gress. På to sider koselige trehus, mange med haver. Ofte kunne vi se kuer som vandret sin tunge vei mot et slakterhus som het "Jeriko".

Om vinteren kunne vi spenne på oss skiene utenfor huset vi bodde i. Vi gikk da opp Strømsveien, over Etterstad, Bryn, Skøyen, Oppsal, Ulrud osv og inn i Østmarka. Det var bare jorder og turveier alle disse stedene.

Som nærmeste nabo hadde vi Jordal med teglverk

som var i drift. På Jordal var det mye spennende å foreta seg. Om sommeren var det fantastiske muligheter for lek og moro. Små og store vanndammer med rumpetroll og firfirsler. Beitende kuer og hester. Her hadde også litt større gutter fra Kampen og Vålerengen regulære slåsskamper. Vi var privilegerte i forhold til mange barns lekemuligheter i dag. Om vinteren hadde vi det også fint. Her lærte vi oss å stå på ski i bakker. Barnas foreldre kunne stå i vinduet hjemme og se sine poder utfolde seg.

Minner strømmer på. Gasslys var det i alle gater, som ga et spennende og mystisk skjær. Politikons-
tabler som det den gang het, patruljerte trofast i gatene. De hadde fine uniformer og en flott messingkule i uniformsluen. Var det en beruset person som ble pågrepet, måtte han sitte i en åpen politivogn trukket av hester. Ett annet befordringsmiddel vil jeg også nevne. Min bror fikk difteri og måtte på sykehus. Han ble hentet i en litt høy sort vogn, med trapp til å heise opp og ned, og hest til å trekke vognen. For meg og mine søsken var det en nifs opplevelse. Vi trodde at han kom til å dø. Alle klær ble desinfisert, huset også, og fra skolen fikk vi fri i 8 dager.

På Vålerengen, hvor vi bodde, lå skole, kirke, prestegård intimt og vakkert til. Kirke og prestegård var omgitt av en frodig og vakker park. Kan ikke huske at det noen gang ble gjort hærverk der. En gang i uken var det musikk i alle byens parker. Vi pyntet oss i vår fineste stas og spaserte rundt i parken i håp om å bli lagt merke til. 17. mai og ellers på søndager var vi pyntet i finstasen, gjerne med utslått hår og stor silkesløyfe. På hodet hatt, ofte om sommeren i silkestrå.

Det var morsomt å gå på skole. Det var jo den gang vanlig obligatoriske fag, med den tidens kloke og strenge lærerkrefter. Det var ikke alle gitt å få videre utdannelse etter 7. klasse. I skolegården, i frikvarteret gikk det slik for seg. Gutter på en side, piker på den andre siden. Vi fikk ikke lov til å løpe omhverandre. Da var det gjerne en streng lærer som passet på oss.

Nevnes må også St.Hansaften på Vålerengen. Da

Minneoppgave for eldre 1981

dro vi med nistekurver til Etterstad. Her tente vi hvert vårt lille familiebål. Familier og naboer hadde den gang mye kontakt med hverandre. Var vi med foreldrene våre i selskap, måtte vi hilse høflig og oppføre oss pent. Var vi så heldige å sitte til bords med de voksne, var det jo det i seg selv en opplevelse. Vi kunne ikke kaste oss over ting vi fikk, men måtte vente til vi ble servert.

Det hendte vi fikk lov til å gå på kino. Det kostet 25 øre for barn. Men toppen av alt, vi skulle for første gang på barneforestilling i Nasjonalteateret. Vi gledet oss mange dager i forveien. Stykket het "Kongens hjerte". Jeg kan enda huske den forventning og spenning vi følte. Og sjokoladeguttene da som solgte små pompadurer med konfekt. Jeg tror barn av den tiden kunne glede seg mer over ting som barn av i dag tar som en selvfølge.

Av økonomiske grunner lærte mange mødre seg til å sy klærne til barna sine selv. Mormor for eksempel sydde klær til oss fire barna helt til vi ble konfirmert. (Jeg sender med et par fotos. Der hvor jeg står sammen med mine brødre, er vi hjemmesydd alle tre. Året er 1914. På det andre fotoet er brødrene mine blitt større, alvorlige speidergutter. Året er 1921.)

Omsider var jeg ferdig med folkeskolens 7. klasse. Dessverre fikk de unge ikke lån til utdanning. Ofte ble det til at foreldrene bestemte hva barna skulle bli. Jeg begynte på ettårig kommunal handelsskole. Det var ganske tøft for en 7.klassing med den lærdom vi hadde, å gå rett over i handelsskole, til dels også sammen med voksne elever. Det var en streng og god skole. Alt skrivearbeid måtte utføres i skønnskrift. I kontorarbeid, som et fag het, linjerte vi selv opp skjemaer. Det som var standard trykk på disse skjemaene måtte vi selv utføre med noe som het "frakturskrift". Dette var veldig moro. Stenograf var det jeg ville bli. Året var nu 1924 og veldig vanskelig å få arbeide. Ledige jobber var som regel avertert under "billett mrk", sjelden eller aldri var det svar å få. Averterte noen under fullt navn, var det lange køer. Folk med artium ble budt kr. 100,- pr mnd. Artium ble jo den gang regnet for en bra utdanning. Gjennom

kjente fikk jeg omsider arbeide i en kolonialforretning. Dessverre fikk jeg ikke bruk for det jeg hadde lært. Arbeidstid 8 – 6. Lønn kr 60,- pr mnd pluss fri kost. Fritid visste jeg ikke hva var. Etterhvert fikk jeg fri fra kl 4 annenhver uke. Det var en meget gammeldags forretning. Lignet mest på en velassortert landhandel. Jeg kan huske det var mye arbeidsledighet. Ungdom som hang på hjørnene, hadde ingenting å ta seg til. Fyll og vold var det lite av. Den eneste form for understøttelse folk fikk, var matlapper. De lød på kr 8 – 10 – 12 pr uke. Jeg hadde en lærerik jobb. Jeg måtte lære meg til allslags arbeide. Ekspeditrise, hushjelp, viserpike. De siste årene jeg var der, ordnet jeg med innkjøp. I kjelleren hadde vi parafinfat og sirupsfat. Jeg måtte tappe flere kanner med parafin og bære opp. Vi solgte parafin i litervis. Sirup måtte også tappes og bæres opp. Kaffe ble malt for hånd alle årene jeg var der. Var lønnen dårlig, så var maten til gjengjeld upåklagelig. Hun var en dyktig husmor denne sjefen min. Alt som ble solgt av pålegg og salater, laget hun selv på et gammeldags kjøkken. Denne butikken hadde en real kundekrets med til dels artige typer og frodige klengenavn. Jeg husker noe: Erta, Proten, Langkal, Tulla i 10, og Klara i bekken. De fleste handlet på bok som det het. Fredag eller lørdag kom de for å betale, og da vanket det gjerne litt ekstra i kurven. Folk brukte bare kurver til å handle i. Lørdag var jeg aldri hjemme før kl 8 – ½ 9 om kvelden. Etter stengetid skulle butikken vaskes. Jeg fortsatte med butikkyrket og var med på arbeidslivets omskiftninger helt til 1973. Lønns og arbeidsforhold bedret seg betraktelig, men så kom også stresset. For 8 år siden sa jeg takk for meg, etter 48 års sammenhengende fullt arbeidsdag. De siste 30 år har jeg vært bestyrinne i Smildens fiskematforretning. Oslos beste. Hittil har jeg vært privilegert med god helse og nyter min pensjonisttilværelse, men tiden strekker ikke til. Er fortsatt meget aktiv. Helt fra unge dager har friluftsliv og gymnastikk vært min hobby, pluss havearbeid om sommeren.

Håper fremdeles på gode år.

Fra fredsdagene 1945

Fra Eriksens album med minner fra fredsdagene. Oppslag om fred. Kronprins Olav holder tale og kongefamilien kommer hjem.

Fra tida da den russiske fangeleieren på Etterstad ble oppløst. Det var mange som møtte opp for å ta avskjed med russerne. Mange av disse hadde nok mange ganger smuglet mat til fangene under krigen. Tante Othilie Ekstrøm er nr 3 fra venstre og min kusine Inger Ekstrøm sammen med en fange som het Alexander foran til venstre. En GMC frakter fangene. Bildene fra disse dagene har vi fått av Turid Bogstad Anderson.

Et minnerikt medlemsmøte

Vi kan i år feire at det er 60 år siden freden "brøt løs" i Norge, etter 5 år med tysk okkupasjon av landet vårt. Gleden var stor, men likevel blandet med alvor. Krigsårene ble for mange en tid med vonde opplevelser, men også en tid hvor samhold og vennskap blomstret.

Temaet på medlemsmøtet 18. april var "Russerleiren på Etterstad under annen verdenskrig". Foredragsholder var Ingeborg Andersen fra Hovin Bokkafé, som hadde samlet en del opplysninger blant folk som opplevde leiren på nært hold.

Med seg hadde hun to musikere – Knut Larsen, balalaika og Eivind Andersen, gitar.

Foredraget var lagt opp på en måte som fenget forsamlingen sterkt, med vekselvis tale og nydelig russisk musikk.

Ingeborg Andersen fortalte om fangenes forhold på Etterstad, som var minst like harde som i de øvrige tyske fangeleirene. Det var dårlig kost, lite klær, streng disiplin, hardt arbeid og trekkfulle brakker. Men så sant det lot seg gjøre fikk fangene på Etterstad hjelp av nordmenn. Og særlig da av folk som bodde i nærheten og som så hvordan de ble behandlet av tyskerne.

Kveldens emne var av stor interesse for historielagets medlemmer, mange var gamle nok til å ha opplevd krigen – og mange hadde ganske god kjennskap til nettopp russerleiren på Etterstad.

Inger Ekstrøm (med skulderveske) Strømsveien 39 nesten midt på bilde snur seg mot fotografen.

Etter foredraget var ordet fritt og det var flere som kunne fortelle om hvordan de var med på å smugle mat inn i leiren eller stikke til fangene matpakker når de var ute. Det kom også fram at det var kvinner og barn i leiren på Etterstad, en av deltakerne hadde til og med gitt bort lekene sine "under gjerdet" til ungene i leiren. Dette kjente ikke Ingeborg Andersen noe til og ville gjerne få vite mer. Det var også en journalist på møtet som også ønsker nærmere opplysninger av dem som hadde hatt nærkontakt med fangene.

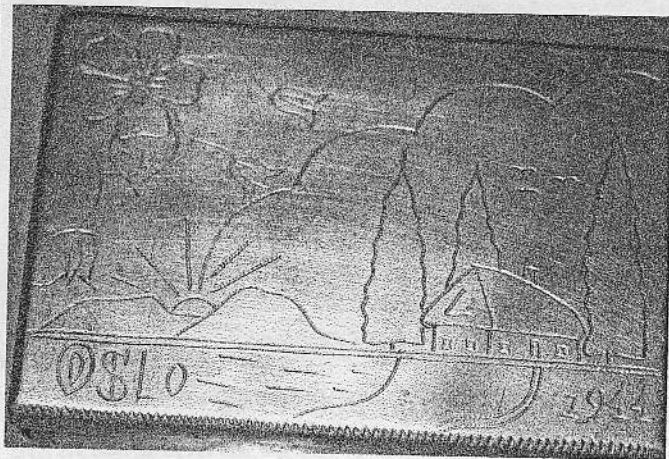
De rundt 90 personene som var kommet fikk en minnerik kveld med melodios og klangfull musikk som ramme om et alvorlig emne.

Dette var det siste innendørs medlemsmøte denne sesongen. Even Haugseth avsluttet med å takke for frammøtet og orienterte samtidig om den tradisjonelle bydelsvandringen. I år er det landets 100-årsjubileum som selvstendig kongedømme som er emnet og dagen er mandag 6. juni.

Björg Staal

Fra møtet Eivind Andersen, Knut Larsen og Ingeborg Andersen

Metalliske laget av russisk fange.

Årgang 8 nr. 2 - 2005

Et organ for
Vålerenga Historielag

Vålerenga Historielag

Hedmarksgata 2

0658 Oslo

Vålerenga Historielag på internett:

E-mail: vaalerenga.histlag@c2i.net

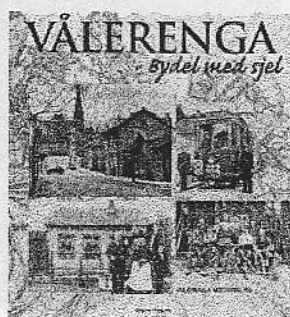
hjemmeside: <http://home.c2i.net/vaalhist>

Bankkonto: 0530 04 78222

Bøkene "Vålerenga – bydel med sjel", "Fra Sotahjørnet til Bohemen og Historielagets flotte kalender for 2005 er selvsagt å få kjøpt. Direkte hos Vålerenga Historielag, eller Kafe Eno, Vålerenga Blomster og i bokhandelen på Fyrstikktorget!

Kr 250,-

Kr 250,-

Kr 60,-

Historielaget etterlyser:

Alt som kan ha med 1905 å gjøre.

Historier, slekt, gjenstander.

Klær eller bilder fra denne tida.

Hovedtema for fotoutstillingen blir 1905 og 1945. Men selvfølgelig mye annet.

Kontakt Knut Roar 90831966

Leder: Even Haugseth
Nestleder: Knut Roar Westbye
Kasserer: Bjørn Granlund
Sekretær: Bjørg Staal
Styremedlem: Bjørn Arild Gjerdalen
Varamedlem: Arne Mustad Sørensen
Varamedlem: Unni Granlund

Arbeidsgrupper i historielaget:

Utgivelse av bildekalender:

Kontakt: Even Haugseth tlf. 22 57 01 66

Fotogruppe – fotografering, innsamling og avfotografering av bilder:

Kontakt: Bjørn Granlund tlf. 22 68 34 05

Idrettsgruppe – om bydelens idrettsmiljø

Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen tlf 90 91 92 50

Intervjugruppe – intervjuer interessante mennesker

Kontakt: Bjørg Staal tlf. 22 61 40 33

Medlemsavisa vår

Kontakt: Knut Roar Westbye tlf 22174884, mob 90831966

Epost: kroarb@online.no

Møtekalenderen 2005

27/8 kl 11.00 til 18.00 skal VHL ha stand i Smalgangen på Grønland i forbindelse med Internasjonal Torgdag arrangert av Bydel GO.

12/9 kl 19.00 Medlemsmøte

15/9 kl 19.00 lysvandring langs Alna

15 og 16/10 Fotoutstilling i Galgeberg 2

21/11 kl 19.00 Medlemsmøte

En tur/omvisning på Tveten gård er også aktuelt.

Medlemsmøtene blir avholdt i Seniorsenteret i Hedmarksgata. Tema for møtene er ikke endelig, men blir spennende.

Notér dato og sted!